

Sarkis Hatspanian: İNSANLIK DÜŞMANI FAŞİZMİN 70 YIL ÖNCEKİ YENİLGİSİNDE BATI ERMENİSTAN GERÇEĞİNİN YADSINMAZ ROLÜNE DAİR !

Posted on 08/05/2015

Berlin Reichstag önünde Ermeni
Askerlerinin Kochari Dansı

“Van’ı, Muş’u, Erzurum’u kurtarma işine önce şu insanlığın başına musallat olan faşizmini Berlin’i kurtarmakla başlayalım, ardı nasılsa gelir !” General Nver Safarian

Birinci Dünya Savaşı’nı fırsat bilen İttihat ve Terakki hükümetinin Osmanlı İmparatorluğu sınırları içerisinde yaşayan Ermenileri soykırıma uğratmasıyla kadim Ermenistan topraklarının % 90’ı da işgal edilmişti. Soykırımdan mucizeyle kurtulabilmiş bu insanların felaket yıllarının hemen akabinde 1918-1920 yıllarında Doğu Ermenistan’da kısmen varedilen Ermenistan Demokratik Cumhuriyeti’ni kurabilmiş olmaları tarihin bir başka mucizesiydi.

1920 sonrasında S.S.C.B. bünyesinde varlığını sürdüren Sovyet Ermenistanı’nın bir başka mucizeye imza atmasına faşist Almanya’nın Sovyetler Birliği’ne saldırması sonrasında rastlıyoruz. Birçoğu 1915 yetimlerinden oluşan Ermeni halkının yarım milyonu aşkın evlâdının tam 5 yıl, 8 ay ve 6 gün süren İkinci Dünya Savaşı’nda gerçekleştirdiği mucizenin, tarihte bu güne kadar layık olduğu önemle yerini

almamasını olsa olsa Ermenistan'ın o zaman savaştan zaferle çıkan Sovyetler Birliği adlı devletin bileşenlerinden biri oluşuyla açıklayabiliriz.

Ancak, o bileşenlerden Gürcistan ve çok daha fazlasıyla Azerbaycan'ın nazi Almanyası tarafından kendisine doğal müttefik olarak görülmesi üzere savaşa canla-başla katılmadığını (bu cumhuriyetlerde hatta savaşa en aktif katılanların yarıdan fazlasının Ermenilerden oluştuğunu) da tarihe kısa bir not olarak düşecek olursak, faşist Almanya'nın "Güney" adını taşıyan devasa askeri harekât biriminin Kafkasya cephesinde bozguna uğratılmasının en önemli nedeninin "T.C."-nin Ermenistan sınırında muhtemel bir saldırı için hazır olarak beklettiği 26 askeri birliğin Ermeni halkının varlığı için en ciddi tehlike olarak görülmesinin tartışılmazların en tartışılmazı olduğunu da anlarız. Tam da bu nedenle zaten, Ermeniler II. Dünya Savaşı'nı ANAVATAN SAVAŞI olarak adlandırmakta ve faşizme karşı kendi 650 bin insanının teri ve 350 bininin canıyla elde edilen zaferde pek haklı olarak kendilerine en büyük payı biçerken, bu kazanımı, hep, hangi ülkenin olursa olsun, ne türden bir politik sistemde yaşarlarsa yaşasınlar, tüm dünya Ermenilerinin birincil görevinin yerküresinin biricik Ermeni devletinin varlığını koruma görevini yerine getirme bilincine ulaşmış olmasının zaferi olarak açıklamaktalar.

General Nver Safarian

Bu böyle olduğu içindir zaten, savaşa katılan S.S.C.B.'nin tüm cumhuriyetlerinde yaşayan Ermenilerden yarım milyonu aşkın insana paralel olarak, salt müttefik güçlerin askeri birimlerinde, örneğin bunlardan A.B.D. ordusunda 38'i general olmak üzere sayıları yaklaşık 21 bini bulan Ermeni asker ve subayı, Fransa ve Büyük Britanya ordusundaki 30 bini aşkın soydaşlarıyla ortak düşman faşizme karşı savaşıyorken, yürekleri Ermenistan devleti için atıyordu. Birçok ülkede, doğrudan Ermenilerin kurduğu veya aktif olarak katıldığı anti-faşist örgütler oluşturuldu. A.B.D.'de örneğin İlerici Ermeni Ligi ile Ermeni Ulusal Konseyi, Fransa'da Ermeni Ulusal Cephesi, Suriye, Lübnan, Mısır ve Etiyopya'da S.S.C.B.'yle dostluk ve dayanışma örgütleri, Bulgaristan'da Ermeni Ulusal Kurtuluş Cephesi, Yunanistan'da Faşizme karşı Ermeni Cephesi gibi daha birçok örgüt varedilmişti.

Onbinlerce Ermeni faşizme karşı mücadele bayrağını en önde taşıma onuruyla, değişik ülkelerde kavgaya aktif olarak katılan Partizan birlikleri ve Direniş Hareketlerinin en önemli kadrolarını oluşturmaktalardı. Fransa'da anti-faşist mücadelenin sembolü olmuş Misak Manuşyan daha sonra "Fransa Ulusal Kahramanı" olarak tanınırken, İtalya'da Mıgırdiç Daştoyan da İtalyan hükümetinin kararıyla "Savaş kahramanlığı" madalyasına layık görülen ulusal şehit mertebesine ulaştırılmıştı. Faşistlerce ele geçirilerek kurşuna dizilen bu yiğitlerimizin isimsiz binlerce soydaşı, Fransa, Yugoslavya, Çekoslovakya ve diğer ülkelerde yürütülen partizan savaşlarında cesaret ve yiğitlikleriyle göze çarparken, binlercesi de Almanya, Avusturya, Polonya, Fransa, Bulgaristan ve Yunanistan'daki esir kampları ve

zindanlarında bulunmakta, tabii tutuldukları akıl almaz sorgulama ve işkencelere direniş meşalelerini tutuşturarak kahramanlaşıyorlardı.

Sovyet Ordusunda Ermeni Generalleri

İstisnasız hemen hepsi de 1915-1923 yılları arasında kan ve ateşle işgal edilen Batı Ermenistan ve Kilikya'nın Ermeni şehir ve köylerinden, çocuklukları şu veya bu yetimhanelerde geçen, sayıları yüz bin civarındaki bu insanlarımızın I. Dünya Savaşı esnasında pantürkist-panislamist İttihatçıların en büyük destekçisi ve hem savaşın, hem de insanlığa karşı işlenen soykırım suçunun ortağı olmuş Almanya'ya karşı verdikleri onurlu savaşın, her biri duyulmamış bir destana eşdeğer yüzlerce öyküsü, çoğunlukla ya sadece Ermenice veya da kısmen Fransızca ve İngilizce olarak yayınlanmış kitaplarda bulunduğundan, bir gün mutlaka kaleme aldığım yazı dilini kullanan insanlar tarafından toplumsallaştırılacakları özlenen güzel günleri beklemekte olduklarına olan inancımı burada tarihe bir not olarak düşmeyi insani bir görev olarak algıladığımın bilinmesini de istediğimden, dileğimi sizinle paylaşıyorum.

II. Dünya savaşı istatistiklerinde, savaşa katılan her iki insanından birini yitiren ve S.S.C.B.'nin hem yüzölçümü, hem de en az nüfuslu, en küçük cumhuriyetinin o dönem itibarıyla vatandaşlarının % 22'sini cepheye yollamış olması sadece olağanüstü bir istisna değil, bilimsel özel bir araştırma-inceleme ve analize ihtiyacı olan sıradışı bir olgudur. Yukarıda,

sadece Sovyet Ermenistanı'nda değil, Sovyet Gürcistanı ve Azerbaycanı'nda yaşayan Ermenilerin de faşizme karşı en önde, korkusuzca ve ölesiye savaşan insanların ilk sıralarında bulduklarını belirtmişim. Bunlardan en önemlisi de Karabağ'daki Ermenilerin nüfusunun yarısından fazlasını, yani yaklaşık 50 bini bulan evlâdını savaşa gönüllü olarak göndermesi ve sadece bir köyünden 4 tane mareşal çıkarması gerçeğini ısrarla belirtmek istiyorum. Burada sözüme bir parantez açarak, II. Dünya savaşına Azerbaycan S.S.C.'den katılanlar içerisinde Ermenilerin % 60'tan fazla olmasının bilinmesinin okuyucu tarafından "arife tarif gerekmez" türünden bir bilgi olarak algılanmasını da umuyorum. Bunun en önemli nedeni ise Kafkasya cephesine yapılan faşist Alman saldırılarının en mühim amaçlarından ilkinin Bakû'deki petrol yataklarına ve işgalin başarıya ulaşılması halinde ise, oradan orta Asya'nın islamî-Türkî devletlerine ulaşarak S.S.C.B.'yi içten yıkma planını gerçekleştirmektir. Ermeniler, Stalingrad'ın savunmasına 30 bin kişilik güçle katılmalarının paralelinde, S.S.C.B.'nin güney ve güney-doğudan saldırıya uğramasının karşısında duran en güvenilir askeri gücü oluşturduklarından faşist Almanya'nın haince planını tarihin çöplüğüne gönderen halktı hiç kuşkusuz !

“Sasunlu David” ve “General Bağramian” tank birlikleri bu dönemde kuruldu. 3 Ermeni general ordu, 6’sı Birlik, 28’i Bölük komutanı iken, 100 Ermeni de Alay komutanlığı görevini yürütmekteydi. Ermeniler tüm tarihleri boyunca, aynı anda bu kadar askerini savaş alanına hiç çıkarmamış, bu kadar şehit vermemişti. Bu savaş, işgalci-ırkçı “T.C.”-nin yanıbaşında soykırımın yaralarını sarmaya çalışan Ermeni halkı için bir varoluş savaşıydı.

Kafkasya Cephesi’nde olağanüstü başarılarla imza atan askerlerin % 98’i Ermeni olan 409.uncu Bölüğün komutanı S.S.C.B. kahramanı, orgeneral Nver Safarian’dı. 1942 ocağında 14 bin askerden oluşan bu bölüğün 1943’te isim değiştirerek 89.uncu Ermeni “Tamanian” Bölüğüne dönüşmesi sonrasında başına geçtiği andan itibaren, Ermenistan’ın başkenti Yerevan’dan başlattığı her anı eşsiz kahramanlık destanlarıyla ölümsüzleşen muzaffer hareketi, Çeçenistan, Rusya, Ukrayna, Kırım, Belarusya, Çekoslovakya, Avusturya, Polonya’ya varmasının akabinde, Oder nehrini geçip, Frankfurt-Oder’i faşistlerden temizleyerek 1945 yılı mayıs ayı başında Berlin’i kurtaran temel güçlerden biri olmasıyla sonuçlandırıldı. Berlin fatihi Ermeni birliklerinin Batı Ermenistanlı askerleri zafer sarhoşluğuyla Reichtag’ın önünde omuz-omuza geleneksel Koçari dansıyla halay çekerken, Doğu Ermenistanlı yiğitler kendi adlarıyla, geldikleri köy ve şehirlerin isimlerini Alman parlamentosunun duvarına kazıyarak, faşizme karşı kazanımın haklı gururuyla tarihin yepyeni bir sayfasını da yazıyorlardı aslında !

Berlin zaferine imza atanların başında gelen büyük komutan Nver Kevorki Safarian, 1907'de Van'ın Arceş (Erciş) şehrinde doğma, 1915 yetimlerinden biriydi. Soykırımın tüm acılarını bizzat yaşarken sadece 8 yaşında bir çocuk olan Nver, çok kalabalık sülâlesinden mucizeyle hayatta kalakalan anası ve bir kardeşiyle, çok zorlu bir yolculuktan sonra güç bela Doğu Ermenistan'ın ruhani merkezi Eçmiadzin şehrine ulaşabilmişti. 1944 sonbaharında onun

komutasındaki Ermenilerden oluşan askeri birliklerin, Belarussia cephesi komutanlığı yapan mareşal Georgi Jukov'un arzusuyla merkezi emir ve hareket komutası zincirine dahil edilmesinden iki sene önce henüz Kafkasya cephesinde buldukları zaman, askerlerine hitaben bir konuşmasında "Çoğumuz Batı Ermenistanlı yetimleriz, bizim için Kars, Garin-Erzurum, Van, Muş ne anlam taşıyorsa, Berlin'i kurtarmak da o anlamı taşımalı... gelin Van'ı, Muş'u, Erzurum'u kurtarma işine önce şu insanlığın başına musallat olan faşizmin ini Berlin'i kurtarmakla başlayalım, ardı nasılsa gelir" söylevi neredeyse bir kehanete eşitti.

17 temmuz ile 2 ağustos 1945 tarihleri arasında Berlin yakınlarındaki Potsdam şehrinde anti-faşist koalisyonun 3 devletinin üçüncü konferansı yapılmaktaydı. A.B.D.'yi burada üç ay evvel, 12 nisan günü vefat eden 1920 Sevr Antlaşması'nın gerçekleşmesi için büyük çaba sarfetmiş başkan Franklin D. Roosevelt yerine yeni başkan Harry S. Truman, S.S.C.B.'ni J. V. Stalin, Büyük Britanya'yı ise (17-25 temmuz

arası) W. Churchill, o tarihten sonra da yeni başbakan Clement Edley temsil ediyordu.

Sovyetler Birliği delegasyonu bu konferansta, savaşı kazanan taraf olarak «faşist

Almanya'nın aktif yandaşı "T.C."nin de cezalandırılması gerektiğini öne sürerek, (1914-1918) yıllarında işgal edilen ve "T.C." tarafından bilfiil işgalin sürdürüldüğü Batı Ermenistan topraklarının resmen Sovyet Ermenistanı'na birleştirilmesi» istemini bildirdi. Bu mesele en fazla Büyük Britanya'nın temsilcisi W. Churchill'i rahatsız ediyor ve S.S.C.B.'nin Batı Ermenistan meselesi üzerinden yakın Doğu ve Akdeniz'e inmesini engelleyebilmek için olağanüstü büyük çabalar harcıyarak, her ne pahasına olursa olsun Stalin'i bu fikrinden vazgeçirmeye çalışmasıyla göze çarpıyor ve Ermeni davasının yeniden tarihin sularında yüzmesine karşı adeta kendi kendini yırtıyordu. A.B.D. ve Büyük Britanya'nın "T.C." için sakladıkları bambaşka iştahları ve planları vardı ve bu iki devlet elele vererek, neredeyse S.S.C.B. ile ilişkilerini kesme tehdidine vardırarak bir sertlikle, Batı Ermenistan davasının güncelleşip, yeniden uluslararası camianın, özellikle de Potsdam konferansında ortak olarak kurulması kararına vardıkları Birleşmiş Milletler'in gündemine gelmesini engellemeye çalıştılar. Bunda kısmen başarılı da oldular denilebilir. 'Kısmen' dememin nedeni yakın gelecekte yayınlanacak olan bir başka makalemin ana konusu olacak "Stalin ve diaspora Ermeniliğinin Sovyet Ermenistan'a göçü" başlıklı yazımda en ince detaylarıyla büyüteç altına alınarak okurlara sunulacağından, şimdi sadece meseleye ilişkin belirli bazı veriler iletmekle yetinmeyi tercih ediyorum.

Potsdam Konferansı'nda A.B.D.-Büyük Britanya ikilisinin hiç beklenmedik sertlikteki politik baskılarına geçici olarak "eyvallah" ediyormuş gibi bir tavır sergileyen S.S.C.B. hükümetinin Halk Komiserliği Sovyeti başkanı Jozef V. Stalin, o günlerden sadece birkaç ay sonra 21 kasım 1945'te "Dünyanın değişik ülkelerinde yaşayan Ermenilerin anavatanları Sovyet Ermenistanı'na göçedip yerleşmeleri için Sovyet Sosyalist Ermenistan Cumhuriyeti Halk Komiserliği Sovyeti'nin başvurusunu onaylıyor ve gönüllü olarak memleketlerine yerleşmeyi arzulayan diaspora Ermenilerinin göçünün örgütlenmesi çalışmalarına izin verilmesi"ne dair kararını imzalıyordu.

Bu kararın imzalanmasının yaşamsal nedenleri, I. Dünya savaşı yıllarında anayurtlarından edildikleri için dünyanın değişik ülkelerinde yaşamak zorunda bırakılmış Ermenilerin istisnasız Batı Ermenistan'daki yerleşkelerde doğdukları halde, yaşamlarını orada sürdüremedikleri gerçeğiyle temellendiriliyordu üstelik !

ABD Ordusunda Ermeni Askeri

Ve Sovyet hükümetinin tarihsel bu kararı imzalamasından sadece altı ay gibi kısa bir zaman sonra, 1946 yılı haziran ayında ilk göçmen kabileleri Sovyet Ermenistan'a ulaşıyordu. Bunun akabinde, 1947 ve 1948 yıllarında da süregelen göç esnasında, Suriye ve Lübnan'dan 32 bin, İran'dan 21 bin, Yunanistan'dan yaklaşık 19 bin, Fransa'dan 6 bin, Kuzey, Orta ve Güney Amerika ülkelerinden de... sonuçta 12 değişik ülkeden 90 bin Ermeni "Batı Ermenistan'a yerleşme" rüyasının ilk adımı olan Doğu Ermenistan topraklarına gelip yerleşiyordu. Sovyet Ermenistan'ın başkenti Yerevan'da Batı Ermenistan'ın değişik vilayet, il, ilçe ve köylerinin yöneticiliğine atanmış bir İCRA KONSEYİ oluşturulmuş ve

Artvin, Kars, Ardahan, Ararat (Ağrı), İğdir (İğdır) vs. gibi yerleşkelerin mahalle, bulvar, sokak, dağ, ova, nehir, vs. türünden isimleri 1923'e dek oldukları asli hallerine dönüştürülerek, yeniden Ermeniceleştirilmiş ve bölge-bölge coğrafi fiziki haritalar hazırlanmıştı. Stalin'in istemiyle hatta, 1945 yılında alınan özel ve gizli bir kararla "T.C."-nin başkenti Ankara'nın Sovyet ordusu tarafından kurtarılması sonrasında askeri birliklerin sorumlu komutanlığına Sarkisyan soyadlı Ermeni bir albay atanmıştı.

1946-1948 yılları arasında Sovyet Ermenistanı'na göç etmiş olan Batı Ermenileri, yıllar yılı burada evlerini inşa etmekten geri durmuş, bağ-bahçe kurmakta hep ikircikli davranmış ve "ha bugün, ha yarın, nasılsa gidip, asıl topraklarımıza yerleşeceğiz" diye 1915'ten beri yüreklerinin derinliklerinde besledikleri büyük rüyalarının sonunda gerçekleşeceğine olan inançlarıyla, tüm güçleriyle, enerjilerini Batı Ermenistan'daki topraklarına döndükten sonra işgalden kurtarılmış özgür anavatanlarını yeşertip-cennete çevirme sevdasına ayırmışlardı.

Berlin'i kurtardığında henüz 38 yaşında olan Van-Arceşli general Nver Safaryan, turp gibi sapasağlamken "hasta olduğu" gerekçesiyle, Stalin'in bilgisiyle imzalanan bir emirle Kızıl Ordu'dan erken emekli edildiğinde sadece 41 yaşındaydı. 2 Eylül 1982 sabahı Yerevan'daki evinde onu ziyarete gelen kendisi gibi 1915 soykırımı yetimi bir hemşehrisine "Van gözümde tutuyor, Berlin'i kurtarmak için vermiş olduğumuz mücadelenin yüzde birini Van için vermeye kalksaydık eğer, çoktan Van'da yaşıyor olacaktık eminim" sözlerini söylemesinden dakikalar sonra yaşama veda ettiğinde ise 75 yaşındaydı.

Generl Nver Safarian

Faşizme karşı zaferin 70.inci yıldönümünde mazlum ve mağrur halkımın yazılmayı bekleyen destanına bu birkaç mütevazi satırı adayarak, hangi halk ve inançtan olurlarsa olsunlar, özgürlük ve adalet uğruna kendi canlarını esirgemedi, bizleri insanlık düşmanı bir ideolojinin, faşizmin pençesinden kurtarmış tüm insanların ölümsüz anısı önünde saygıyla eğiliyorum.

Sarkis HATSPANIAN

Yerevan, 9 Mayıs 2015

DOĞU ERMENİSTAN

Diğer Yazıları: <https://tarihvetoplumlar.com/sarkis-hatspanian/>